

LINGALAKS AS

Lingalaks AS - Administrasjon

Lokalitet: Lingalaks AS - Administrasjon

Opprettet: 14.04.2015 11:07

Sist revidert av: Kristine Moldenhauer Biseth **Godkjent av:** Kristine Moldenhauer Biseth

Revisjon: 26.01.2018 13:35 **Versjon:** 11

6.2. Beredskapsplan Sykdom og Massedød inkl. alger og maneter

Innhold

1. Formål
2. Ansvar
3. Definisjoner
4. Beskrivelse
 - 4.1. Generelt
 - 4.2. Første del - når det oppdages
 - 4.3. Andre del – koordineres av beredskapsleder
 - 4.3.1 Ved mistanke om sykdom
 - 4.3.2 Ved algeoppblomstring og maneter
 - 4.3.3 Prøvetaking
 - 4.3.4 Ved påvisning av sykdomsfremkallende agens
 - 4.3.5 Håndtering av den døde fisken
 - 4.3.6 Kommunikasjon med myndigheter og media
5. Opplæring

1. Formål

Å ha en plan for tiltak i tilfelle massedød, eller fare for massedød eller andre former for sykdom eller skader.

2. Ansvar

Tittel / stilling	Beskrivelse
Daglig leder	• Har overordnet ansvar for prosedyren • Godkjenner prosedyren
Kvalitetsleder	• Ansvar for innhold i prosedyren • Revidere denne prosedyren
Medlemmer i beredskapsgruppen	• Skal arbeide etter denne prosedyren

Alle ansatte	• Skal kjenne til prosedyren, og arbeide i henhold til den
Den som oppdager:	• Plikter straks å varsle og gjennomføre tiltak i samsvar med denne prosedyren.

3. Definisjoner

	Forklaring
Beredskapsleder	Er den som koordinerer alle tiltak på lokalitet og som har ansvar for all kommunikasjon med diverse myndigheter. Hvem som blir beredskapsleder avgjøres av den i ledelsen som blir varslet. Beredskapsleder har gjennomgått trening å håndtere kritiske situasjoner.
Agens	Stoff, organisme eller kraft som er i stand til å fremkalle en biologisk, kjemisk eller fysisk forandring. I medisinen brukes for eksempel betegnelsen sykdomsfremkallende agens om mikroorganismer som kan fremkalle sykdom.
PD	Pankreassykdom (Pancreas Disease – PD) er en alvorlig sykdom som kan gi store økonomiske tap for oppdrettere på grunn av dårlig tilvekst og redusert slaktekvalitet. PD er en Liste 3 sykdom, og forekomst av eller mistanke om PD skal umiddelbart rapporteres i henhold til prosedyrer
AGD	AGD (amøbisk gjellesykdom) skyldes den parasittiske amøben Paramoeba perurans (tidligere Neoparamoeba perurans). Amøben har både parasittiske og frittlevende stadier, og kan overleve i sedimenter og i utstyr i tilknytning til fiskeproduksjon. Flytestadier av amøbene kan leve i mange dager og disse antas å kunne bidra til at amøbene spres over lange avstander. Andre muligheter for spredning er flytting av infisert fisk og utstyr, eller vandrende infisert fisk eller andre smittebærende organismer.
CMS	Kardiomyopatisyndrom (CMS), også kalt hjertesprekk, er en alvorlig hjertelidelse som rammer oppdrettslaks i sjø. Fordi det oftest er stor og slaktemoden fisk som rammes, kan de økonomiske tapene bli betydelige.
HSMB	Hjerte- og skjelettmuskelbetennelse (HSMB) er en smittsom virussykdom hos oppdrettslaks. Viruset er også funnet hos vill laksefisk, uten at disse hadde betennelse i hjertet.

4. Beskrivelse

Se alltid etter unormal oppførsel og forøket dødelighet i merdene. Dersom dette oppdages iverksettes varsling etter følgende to-delte varslingsplan. Eventuell risiko for massedød, vil kunne oppstå i forbindelse med sykdom, uheldige driftsmessige forhold (dårlig vær, havari), maneter eller algeoppblomstring.

Ved rutinemessig screening etter sykdommer vil man ved påvisning som regel ha lenger handlingsrom enn i akutte situasjoner. Første del av beredskapsplanen er derfor ikke nødvendig å gjennomføre, men man skal varsle ledelsen i henhold til 4.2 punkt 3 – når det oppdages/straks positivt prøvesvar foreligger.

4.1 Generelt

Beredskapsleder er den som koordinerer alle tiltak på lokalitet og som har ansvar for all kommunikasjon med diverse myndigheter. Hvem som blir beredskapsleder avgjøres av den i ledelsen som blir varslet (se 4.2 punkt 3). Beredskapsleder har gjennomgått trening å håndtere kritiske situasjoner.

Beredskapsgruppen består av et fåtall personer, for at den skal arbeide effektivt. Gruppen skal i hovedsak trekke i de store trådene: slik som varsle, skaffe til veie nødvendig utstyr og materiell, takle presse, informere evt. pårørende, kalle inn mannskaper osv. Stab etableres på stedet (evt. sentralt.), en avgjørelse som beredskapsleder tar alt etter hva som er mest passende og effektivt. Beredskapsgruppen skal ha tett kontakt med områdeleder og lokalitetsleder og evt. andre personer, for å få og gi den nødvendige informasjon (eks. fiskehelsetjenesten).

Beredskapsleder må også vurdere behovet for å sende ut hele eller deler av sin gruppe, hvis det mangler personell eller ekspertise for en periode (f.eks. frem til det kommer mer mannskaper). Beredskapsplanen er en 2-delt plan. Første del gjelder strakstiltak som blir utført på lokaliteten, andre del gjelder alle videre tiltak som blir styrt av beredskapsleder med stab. Det er også satt opp en kortfattet plansje som hver lokalitet har hengende på HMS-stasjonen. Bak plansjen ligger det hendelseslogg klar til utfylling.

4.2 Første del - når det oppdages

1. Sykdom, massedød eller fare for massedød oppdages.
2. Strakstiltak – utføres i løpet av maks 15 min (eller så raskt som mulig). Når sykdom eller massedød oppdages skal alt pågående arbeid stanses. Dette gjelder også fôring.
3. Varsle ledelsen i prioritert rekkefølge – en av disse vil fungere som beredskapsleder

	VARSLER	TELEFON
1	OMRÅDELEDER, Hardanger	95 21 75 78 (Tore) 98 26 67 45 (Gaute) 91 13 86 65 (K.Belt)
	OMRÅDELEDER, Morten Lernes (Radøy)	97 95 31 57
2	FISKEHELSEANSVARLIG, Siri Frafjord Ørstavik	91 18 43 60
3	OPERATIV LEDER, Kristian Botnen	90 06 17 98
4	LEDER TEKNISK AVDELING, Ole Oddgeir Bergheim	98 60 44 34
5	LEDER SERVICETEAM, Øyvind Lernes	91 51 14 68
6	DAGLIG LEDER, Erlend Haugarvoll	92 66 65 61

NB! Noter tidspunkt for når de ulike hendelsene finner sted (oppdagelse av (mistanke) rømming, gjenfangstgarn/orkastnot satt ut og varsling til ledelse) på hendelseslogg vedlagt denne prosedyren.

Vær tilgjengelig på telefon!

4.3 Andre del – koordineres av beredskapsleder

Beredskapsleder overtar koordinering og kommunikasjon. Beredskapsleder kan koordinere og om nødvendig beordre nødvendig mannskap for å håndtere situasjonen.

Fyll fortløpende inn i hendelseslogg, se vedlegg til denne beredskapsplan. All informasjon omkring denne hendelsen lagres i egen mappe på selskapets server.

1. Dobbeltsjekk at strakstiltak er iverksatt.
2. Det er viktig at det så snart som mulig fås oversikt hva som er faren og eventuelt omfanget av dødeligheten – sykdom, massedød eller fare for massedød pga. alger eller maneter. Ved sykdom, se kapittel 4.3.1. Ved alger eller maneter, se kapittel 4.3.2. Ved påvisning av sykdomsfremkallende agens gjennom rutinemessig screening, se kapittel 4.3.4.
3. Sette stab. Reaksjonstid på å sette stab skal være maks 30 minutter. Første møte foregår på telefon der alle i stab ringer inn til selskapets konferansetjeneste på

Møtenummer: 800 88 860 (fra utlandet: +47 23 18 45 00)
Møteleder PIN-kode: 885731#
Deltaker PIN-kode: 799046#

Beredskapsleder avgjør hvem staben skal bestå av. Det kan være:

- Beredskapsleder
- Lokalitetsleder
- Samfunnskontakt
- Områdeleder
- Daglig leder
- Teknisk sjef

Vurdere om hvilke øvrige personer som skal være med: Fiskehelse ansvarlig, fiskehelsetjenesten, førere av evt. båter, annet mannskap, kvalitetsleder mm. Avgjør om det skal sendes noen ut på selve lokaliteten for å bistå der.

Om det forventes at beredskapen vil vare over tid, skal staben vurdere behov og planlegge videre bemanning både operativt og for staben for å sikre forsvarlig personellforvaltning.

4. Beredskapsleder sørger for å få utstyr og personell på plass for å ta hand om fisken som dør eller som står i fare for å dø. Alt mannskap i selskapet kan disponeres i slike situasjoner.
5. Håndtering av den døde fisken utføres som opplyst under, se punkt 4.3.5.
6. Få på plass alt nødvendig utstyr som er tilgjengelig i firma.
7. Varsle Mattilsynet (**22 40 00 00**)
8. Kontakte og varsle om nødvendig forsikringsselskap.
9. Kontakte og varsle om nødvendig ensilasjebåt. Ved krav om destruksjon, ta kontakt med Tank og Masse-transport (TMT) snarest for å informere om mengder på telefon **56 14 73 00**. Destruksjon må klareres med forsikringsselskap. Avgjørelsen om destruksjon skal også avklares med daglig leder.
10. Kontakte om nødvendig brønnbåt. Nødslakt må klareres med forsikringsselskap.
11. Kontakte om nødvendig slakteri. Vi har kontraktfestet bistand ved slike uforutsette hendelser. Og hvis så skjer, skal slakteriet prioritere dette arbeidet. Nødslakting avtales separat (står i kontrakten vår).

4.3.1 Ved mistanke om sykdom

Utbrudd av sykdom vil trolig skyldes ILA, IPN, PD, CMS, HSMB, AGD, epiteliocystis, eller vintersår. Kombinasjon av brå endringer i vannmiljø, eller ekstreme forhold kan forårsake massedød der fisken allerede har nedsatt helsestatus.

1. Ved mistanke om sykdom skal fiskehelseansvarlig fiskehelsetjenesten og Mattilsynet (**22 40 00 00**) varsles. Videre oppfølging i samsvar med fiskehelseansvarlig og fiskehelsetjenesten.
2. Vurdere om også Fiskeridirektoratet (ved fare for havari) (**03415**) og miljømyndighetene (Fylkesmannen i Hordaland) (ved fare for forurensing av dødfisk i fjorden) skal kontaktes.
3. Kontakte oppdrettsfirma som har lokaliteter i samme område.
4. Kontakte fiskehelsetjenettverket og informer om situasjonen.
5. Dersom nødslakt er aktuelt må dette avklares med Mattilsynet og forsikringsselskap.
6. Korrigerende tiltak som medisinerings eller slakting iverksettes i samråd med fiskehelseansvarlig og fiskehelsetjenesten.
7. Behandling av medisinerert fisk skal være i henhold til prosedyre for avfallshåndtering eller avtale med mottaker.

4.3.2 Ved algeoppblomstring og maneter

Ved algeoppblomstring og maneter skal følgende varsles:

- Fiskeridirektoratets regionskontor
- Naboanlegg
- Forsikringsselskap

Ved massedød kontaktes Tank og Massetransport, som er godkjent for håndtering og henting av større mengder dødfisk. Behandling av medisinerert fisk skal foregå i henhold til prosedyre for avfallshåndtering eller avtale med mottaker.

Alternative oppsamlings- og mottaksordninger bør vurderes (ringnotsnurpere, sildeoljefabrikker).

4.3.3 Prøvetaking

Se også prosedyre: *Prøvetaking og screening*

Ta ut vannprøver. Det skal tas ut vannprøver etter følgende prosedyre:

- a. Utstyr: Prøveflasker, vann henter (dersom dette finnes), prøvetakingsskjema og blyant.
- b. Bruk helst vann henter til å ta prøvene, men brusflaske og lignende som er godt skylt er et godt alternativ. Rester av innholdet kan ødelegge prøven!
- c. Prøveflasken fylles til det er 2-3 centimeter luft igjen til toppen. Skru korken godt igjen og oppbevar prøven mørkt og kjølig inntil den skal sendes med egnet transport.
- d. Fyll alltid ut prøvetakingsskjema (vedlegg til prosedyren) for hver prøvetakingsstasjon med så mange opplysninger som mulig. Skjemaet skal sendes med vannprøven.
- e. Kontakt og send prøvene til: SINTEF Fiskeri og havbruk, 40 00 53 50.

4.3.4 Ved påvisning av sykdomsfremkallende agens

Ved påvisning av sykdomsfremkallende agens, gjennom positivt prøveresultat eller screening,

skal følgende varsles:

- Lokalitetsleder varsler fiskehelseansvarlig, fiskehelsetjenesten, skriftlig beskjed pr epost
- Fiskehelsetjenesten varsler Mattilsynet på vegne av Lingalaks
- Naboanlegg varsles

1. Det vil være en løpende vurdering mellom daglig leder, salgs-/økonomisjef, lokalitetsleder, områdeleder/produksjonssjef, fiskehelseansvarlig, fiskehelsetjenesten og de som analyserer prøvene (PatoGen Analyse AS og Pharmaq Analytiq AS) på hvilke tiltak som skal iverksettes.
2. Når et sykdomsfremkallende agens er påvist er det ikke sikkert at man får utbrudd av klinisk sykdom (økt dødelighet), eller en virusutskillelse som er så stor at den kan smitte andre lokaliteter i nærheten. Dette avhenger av den generelle helsen og velferden til fisken i anlegget, årstid/temperatur, håndtering og andre former for påført stress.
3. Hvilke tiltak som skal iverksettes bestemmes av daglig leder, salgs-/økonomisjef, lokalitetsleder, fiskehelseansvarlig, fiskehelsetjenesten og de som analyserer prøvene. Fortsatt uttak av prøver er viktig for å følge sykdomsutviklingen i anlegget, og for å få et grunnlag for når man kan forvente å få økt dødelighet. Aktuelle tiltak som skal vurderes er:

- Ved AGD: Sette inn behandling med Hydrogenperoksid eller ferskvann. Lerøy har presenning basseng med ferskvann som Lingalaks disponerer ved et eventuelt utbrudd med behandlingsbehov.
- Forsert og strategisk utslakting av affiserte merder
- Vurdere mer skånsom og mindre stressende arbeidsoperasjoner (avlusing i presenning framfor i brønnbåt mm.)
- Føringstrategi

4. All form for kontakt mellom lokalitet med påvist smitte og andre lokaliteter/båter/utstyr/personell skal foregå på en smittehygienisk forsvarlig måte. Dette innebærer vask og desinfeksjon av båter/utstyr, og eget tøy til besøkende personell.

4.3.5 Håndtering av den døde fisken

“Normal” dødelighet håndteres av virksomheten selv i henhold til egne prosedyrer, se prosedyre *Dødfiskhåndtering*.

Pumpe opp dødfisk så hyppig som nødvendig. Om mulig, skal svimere tas ut av merdene, og avlives på forsvarlig måte.

Registrere antall døde fisk. Kverne og ensilere omgående.

Alternative oppsamlings- og mottaksordninger bør vurderes (ringnotsnurpere, sildeoljefabrikker).

Ferdig ensilasje leveres til godkjent mottak via godkjent transportør. Bedriften må legge forholdene til rette for effektiv henting av dødfisk.

Det er også etablert samarbeid med brønnbåtselskap som kan suge opp dødfisk direkte fra merd og inn i brønn. Dersom kapasiteten på eget utstyr ikke er tilstrekkelig kan dødfisken fraktes med brønnbåt til Hafi for kverning der (se avtale). Frakt til Hafi skal klareres med Mattilsynet og andre offentlige instanser. Slakteriet har rutiner for mottak av svimere i brønnbåt på vei til slakterier. Forløpet her blir at brønnbåt kontakter mottaker/slaktere for å avtale lossing i merd/opptørket

merd.

Øystrand og Øydrott er eneste båter i regionen med UV-anlegg for behandling også av utløpsvannet fra brønnen. Med skyveskott på denne båten kan BBS frakte og levere syk fisk uten fare for andre oppdrett i farleden. Hvis slakteriet ikke har kapasitet til å motta så store mengder vann som har behandlingskrav, har nevnte brønnbåter også mulighet til behandling av vannet etter landlossing,

Ved en akutt massedød må virksomheten hente inn ekstern hjelp til både opptak, kverning og bortføring av dødfisk. Ved massedød kontaktes selskap TMT/Scanbio (**53 14 73 00 døgnavt**) som er godkjent for håndtering og henting av større mengder dødfisk.

4.3.6 Kommunikasjon med myndigheter og media

Beredskapsleder vurderer om det skal utarbeides pressemelding. Se vedlagt mal.

All kommunikasjon med myndigheter og media SKAL gjennomføres av daglig leder eller den han utnevner (for eksempel samfunnskontakt)!

Ved eventuelt intervju av ansatte skal enten beredskapsleder, daglig leder og/eller advokat kunne være til stede. Det er et viktig prinsipp at det alltid skal være to stk. til stede fra bedriften under slike samtaler. Dersom dette ikke er mulig, skal ikke intervju avholdes.

5. Opplæring

Alt personell som skal jobbe med dette arbeidet på skal gjennomføre intern opplæring i denne prosedyren – både teoretisk, og praktisk sammen med en erfaren person. Dette innebærer også gjennomgang av risikovurderinger, relevante prosedyrer, beredskapsplaner og BHB. Opplæringen skal dokumenteres.

Alle som kan få rollen som beredskapsleder, skal årlig gjennomføre trening (teoretisk eller praktisk).

REFERANSER

5.2.6 Dødfiskhåndtering
5.3.3 Prøvetaking og screening

DOKUMENTER

Hendelseslog__beredskap__2017.05.08.xlsx
Mal_pressemelding.docx
Pr_vetakingsskjema_vannpr_ver_FDIR.jpg

REFERERT I AVVIK

REFERERT I RISIKOER

EKSTERNE LINKER